herpy

GECKOR

Coleonyx mitratus

En smal, nattaktiv marklevande gecko från skogsbotten i Centralamerika, med rörliga ögonlock, små klor och mörka och ljusa tvärband. Den liknar en liten version av *Eublepharis macularius*, blir 10-18 cm och lever av insekter. Den är lugn och lätt att hålla, men torkar lätt ut och behöver ett ljumt terrarium med en fuktig grotta.

Familj: Eublepharidae Engelska: Central American banded gecko Tidigare namn: *Brachydactylus mitratus; Eublepharis dovii* Publicerad 15 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**10-18 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**8-12 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Marklevande och grävande**
Biotop	**Torrskog och regnskog**
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 30 × 30 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Värmeplats	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**40-60 %**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Inkubation	**70-80 dagar** vid 27-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Coleonyx mitratus tillhör ögonlocksgeckorna (Eublepharidae), samma familj som *Eublepharis macularius*. Den har därför rörliga ögonlock och inga häftlameller under tårna, och huden är finkornig med utspridda, större knölar. Artnamnet är latin och betyder med huvudband, efter det ljusa tvärbandet bak på huvudet.

Ungarna har breda, mörka tvärband åtskilda av smala, ljusa band, och teckningen förändras när djuret växer. Hos vuxna blir de mörka banden oregelbundna, och sidorna blir fläckiga. Svansen är ungefär lika lång som kroppen. Den största hane som mättes 1945 var 91 mm från nos till kloak och den största hona 88 mm, så den sammanlagda längden når högst omkring 18 cm. De flesta vuxna blir 10-13 cm. Hanen känns igen på en utbuktning vid svansroten och tydliga porer mellan bakbenen.

Arten beskrevs av Wilhelm Peters 1863 efter ett djur från Costa Rica. En tid gick den också under namnet *Eublepharis dovii*, som sedan har slagits samman med *Coleonyx mitratus*. Den har räknats som den mest ursprungliga av *Coleonyx*-arterna som har knölar mellan de små fjällen i huden.

I terrariet är den en lugn och nyfiken liten jägare som gömmer sig på dagen och kommer fram när det blir mörkt. Den tål bara lite hantering, och svansen går lätt av.

Utbredning och livsmiljö

Arten lever i Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua och Costa Rica. Typlokalen är bara angiven som Costa Rica. Äldre verk nämner också Panama, men det vilar på ett enda djur, och nyare genomgångar räknar inte med Panama.

Det finns fynd från flera platser i Honduras, bland annat vid San Pedro och Ticamayasjön, från El Salvador, från Costa Ricas centrala högland omkring San José och Turrialba och från ön Chira i Nicoyabukten. Ett nyare fynd kommer från El Paraíso i sydöstra Honduras. Kartan visar den naturliga utbredningen, och prickarna är registrerade fynd.

> **Naturlig utbredning:** Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua och Costa Rica.

LIVSMILJÖ

Geckon är en nattaktiv marklevare som framför allt finns på skogsbotten. I Honduras fångades 17 djur på natten på marken 1923. De flesta satt i låg, buskig skog med cohunepalmer i en sluttning på 150-300 meters höjd, och vid Ticamayasjön låg de i torra löv under stora träd. I Costa Rica har arten hittats i myrstackar på platån vid San José.

Ett nyare fynd från Honduras stämmer med bilden: ett djur var aktivt kl. 19 bland nedfallna mangoblad i torrt lågland, ca 490 meter över havet. Arten lever alltså både i fuktig skog och i halvtorra trakter, men alltid i mikroklimat som lövlager, myrstackar och hålor, som håller sig svalare och fuktigare än luften runt omkring. Det finns inga exakta mätningar av temperatur och fukt från levnadsplatserna, så skötselråden bygger på hållarnas erfarenheter.

Skötsel

TERRARIET

Ett enskilt vuxet djur kan hållas i ett terrarium på minst 60 × 30 × 30 cm (längd × bredd × höjd), och för en hane med ett par honor eller en liten grupp är omkring 90 × 45 × 45 cm ett bra mått. Bottenytan betyder mer än höjden, för geckon går på marken. Par kan hållas i mindre plastlådor, men större är alltid bättre.

Substratet ska vara tillräckligt djupt för att djuret ska kunna gräva, helst 5 cm eller mer. Kokosfibrer blandade med sand eller gödselfri jord fungerar bra, och det gör även torv och vermikulit i förhållandet 1:1. Ge många gömställen: korkrör, korkbark, platta stenar och omvända blomkrukskärvor. Tunga stenar ska stå direkt på terrariets botten och inte på substratet, så att de inte kan välta när geckon gräver.

Gör minst ett fuktigt gömställe med fuktiga kokosfibrer. Locket ska sluta tätt, för djuren är snabba. Undvik torkad sphagnum som substrat eller i gömställen: geckor av andra *Coleonyx*-arter har dött efter att ha svalt mossfibrer under hudömsningen, och kokosfibrer är skonsammare.

TEMPERATUR

Håll 24-28 °C i terrariet på dagen med ett varmt område på 30-32 °C, och låt temperaturen sjunka till 18-22 °C på natten. I försök valde arten en kroppstemperatur på omkring 25 °C på morgonen och 28 °C på kvällen. Du kan också värma upp en tredjedel till hälften av botten, så att gömställena i den varma änden når 28-30 °C, och låta resten av terrariet ligga omkring 21-23 °C. Uppgifterna varierar från 24-27 °C i den svala änden och 30-32 °C vid värmen till 20-28 °C beroende på årstid för flera *Coleonyx*-arter.

Värm hellre med en värmematta eller värmetejp under en del av botten än med en lampa, eftersom lampor torkar ut terrariet. Styr värmen med en termostat, och mät i båda ändar. Ligger geckon hela tiden vid värmen är det för kallt, och söker den bara det svalaste hörnet är det för varmt.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Fukt är den viktigaste punkten i skötseln. Arten förlorar enligt mätningar från 2021 omkring fem gånger så mycket vatten genom huden som *Coleonyx variegatus* och nästan sex gånger så mycket som *Eublepharis macularius*, och uttorkning är en av de vanligaste orsakerna till att djuren dör i förtid. Luften i rummet får gärna vara torr, men substratet ska hela tiden vara fuktigt, helst med en gradient från ganska fuktigt i ena änden till knappt fuktigt i den andra, så att djuret själv kan välja.

Uppgifterna om luftfuktighet i terrariet ligger på 35-60 %, och faktarutan är satt till 40-60 %. Spraya varje eller varannan dag, så att en del av botten och lite av rutan blir fuktig, men undvik stillastående, fuktig luft och mögel. Ett fuktigt gömställe med fuktiga kokosfibrer hjälper vid hudömsningen, och honan använder det gärna för äggläggning. Ställ in en låg skål med friskt

vatten, och byt det dagligen. En liten bit kork i skålen ger foderinsekterna en väg upp om de ramlar i.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och behöver inget särskilt ljus. UVB är inte nödvändigt när insekterna pudras med kalk och D3-vitamin, men ett svagt UVB-ljus kan användas. Ger du UVB, använd ett svagt rör för skuggdjur över en del av terrariet, byt till kalk utan D3-vitamin, och se till att djuret alltid kan dra sig tillbaka i skugga och gömställe.

Ge en fast dygnsrytm med 10-12 timmars ljus, gärna lite kortare på vintern. Ljuset behöver inte vara starkt, och på natten ska det vara mörkt.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

Geckon lever uteslutande av insekter. Mjölmaskar i lämplig storlek är ett bra grundfoder, även till andra *Coleonyx*, och syrsor och dubiakackerlackor ger omväxling. Vaxmasklarver och smörmaskar är feta och bara en sällsynt godbit. Insekterna får inte vara längre än avståndet mellan djurets ögon, det vill säga omkring 3 mm för nykläckta ungar och 6 mm för vuxna.

Ungar matas varje dag, vuxna varannan dag eller 3-4 gånger i veckan. Ge 6-10 små insekter åt gången och lite fler om de alla äts upp direkt. Ta bort uppätna syrsor som blivit kvar, så att de inte gnager på geckon medan den vilar.

Ge foderdjuren bra föda ett dygn eller två innan de serveras. Pudra all föda med ett komplett kalk- och vitamintillskott vid varje utfodring, eller använd kalk vid de flesta utfodringar och multivitamin en gång i veckan. Använd kalk med D3-vitamin, om inte djuret får UVB. Ställ gärna in en liten skål med kalk i terrariet.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Geckon är lugn, men inte ett djur för daglig hantering. Den tål lite hantering och kastar svansen om den blir gripen, så ta aldrig tag i svansen. Låt den gå från hand till hand nära en mjuk yta, tvätta händerna före och efter, och ge nya djur ett par veckor i fred.

Två hanar får inte hållas tillsammans, för de slåss. En hane kan hållas med en eller flera honor, och djuren slåss sällan och delar gärna gömställe. Honor kan dock stressa varandra, både med och utan hane, så det säkraste är att hålla arten enskilt eller i par med känt kön. Håll utkik efter bett och saknade svansar, och skilj djuren åt om det blir oro.

På dagen ligger geckon i sitt gömställe och kommer först fram när det blir mörkt. Då smyger den runt på marken och lurar in sig på bytet, och både rörelser och beteende påminner om en liten varan.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanen har en utbuktning vid svansroten och tydliga porer mellan bakbenen, så könet är lätt att se hos vuxna djur. Honan är ofta något större än hanen. När arten blir könsmogen är inte dokumenterat, och faktarutan har därför ingen siffra.

Sätt bara en hona i avel när hon är fullvuxen och i god hull. Honor bör inte lägga ägg för tidigt, eftersom de först ska bygga upp kroppsmassa och reserver. Äggläggningen tär på kalken, så ge henne gott om kalk och insekter under hela säsongen.

PARNING

Avel i terrariet är bara sparsamt beskriven. En vintervila kan få djuren att fortplanta sig. Hos ökenlevande *Coleonyx*-arter stängs värmen av i omkring åtta veckor på vintern, och djuren vilar vid 17-19 °C utan foder. Det är inte prövat med den här arten, så använd det som utgångspunkt, och håll substratet fuktigt hela vägen.

Sätt hanen hos honan i hennes terrarium, och titta efter om han är för hård mot henne. Ta ut honom om hon verkar stressad eller blir biten. Honan kan lagra sperma länge och lägga befruktade ägg minst ett år efter parningen, så låt inte djuren gå ihop slumpmässigt.

Läs mer: Vintervila och årstider

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger två ägg åt gången, sällan ett, och äggen har ett mjukt skal. Hur många kullar hon lägger per år är inte dokumenterat. Två kullar per år anges ibland, men det är inte uppmätt, så fältet står tomt i faktarutan.

Honan lägger gärna i det fuktiga gömstället eller i fuktigt substrat under kork. Fyll gömstället med fuktiga kokosfibrer, och titta efter ägg varje morgon. Äggen flyttas försiktigt till en liten inkubationslåda. Tappar honan i vikt ska hon få en paus från avel.

INKUBATION

Lägg äggen halvvägs ner i lätt fuktig vermikulit eller perlit i en sluten låda med få lufthål, och vänd dem inte. Håll en stabil temperatur på 27-29 °C. Äggen kläcks efter 70-80 dagar vid 29 °C. Det är den enda siffran för arten, och den är osäker: ägg av den mindre *Coleonyx variegatus* kläcks efter omkring sex veckor vid samma temperatur.

En stabil temperatur är viktig. Hos *Coleonyx variegatus* dog många embryon vid svängande 24-32 °C, och först vid stabila 27-29 °C sjönk dödligheten och könsfördelningen blev jämn. Om temperaturen påverkar könet hos den här arten är inte undersökt.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Uppfödning av arten är inte beskriven i detalj, så råden bygger på allmän praxis för små ögonlocksgeckor. Ungarna är mycket små, och det kan vara svårt att hitta foder som är tillräckligt litet. Sätt dem i en liten låda med hushållspapper som underlag, ett gömställe, ett fuktigt hörn och en låg vattenskål. Håll utkik så att de inte torkar ut.

Ge dem de minsta syrsorna eller bananflugor, pudrade med kalk, och mata dem varje dag. Skilj ungarna åt om någon blir biten eller hållen nere. Väg dem regelbundet, så att du kan följa tillväxten.

Hälsa och vanliga misstag

Arten är härdig när fukten är i ordning. Dessa problem ses hos små marklevande geckor och kan också drabba den:

- Uttorkning, om substratet är torrt och det inte finns ett fuktigt gömställe. Det är en av de vanligaste dödsorsakerna hos arten. Rynkig hud och insjunkna ögon är varningstecken.
- Hudrester på tårna efter hudömsningen. Ge ett fuktigt gömställe och lossa resterna försiktigt med ljummet vatten, för tårna kan gå förlorade om resterna blir kvar.
- Förstoppning efter sväljt bottenmaterial. Undvik grova bitar och torkad sphagnum, och mata gärna med pincett.
- För lite kalk, särskilt hos honor i avel. Pudra födan och låt honorna vila.
- Blöt, stillastående luft och mögel, som ger svamp och hudproblem. Fuktigt substrat ska kombineras med luftväxling.
- Förlorade svansar efter hantering eller slagsmål.
- Parasiter hos vildfångade djur. Köp helst uppfödda djur.

Hos *Coleonyx variegatus* har ett helt bestånd slutat äta och tappat i vikt efter att ett sjukt ungdjur kommit till. Håll därför nya djur i karantän i flera veckor, och sök veterinär med erfarenhet av reptiler om geckon tappar i vikt, inte äter eller verkar slö.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.